

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Égész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, városok, gazdasági egyleti tagok és községi előljárók egész évre 8 K, munkások, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ

Dr PÁL ERNŐ

ÜGYVÉD.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr HINLEDER FELS ÁKOS

ÜGYVÉD

SZÉPIROD. FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyit-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Irgalom nélkül.

Irta: Ugron Gábor.

A hazafiság nem műkedvelő foglalkozás. Ha tetszik, vagyok hazafi. Ha nem tetszik, hát nem vagyok hazafi. A hazafiság kötelesség, mert a haza talaján, keze alatt, annak földjéből, vagy más termésü kenyeréből élünk, annak oltalma alatt biztos életünk, becsületünk, minden vagyónunk. Mikor megszületünk, a nemzeti vagyonban nyerünk részt, a köz-szabadságot megkapjuk egészen. mert az, ha sokan részesei is, mind bírják azt egészen, hiány nélkül.

A haza történetének részesei, jövődjében osztozó atyafiak vagyunk mindnyájan. Mert a haza nem csak föld és reáboluló ég, hanem a dicsőségnek, az erénynek, a nemes törekvésnek tömege, a mi erkölcsi vagyónk, támaszunk, vezérlő erőnk, szilárdunk. A haza ad nekünk mindent: védelmet, vagyont, biztonságot, tudást, erkölcsöt, kerestet, becsülést, népszerűséget, hivatalt, hatalmat. És mit adhatunk viszont? Csupán a hazaszeretetét, hisz a haza nincs elveszve, ha ellenség ül is bércein, hivatalain, ha itthon, az Óceánon, más világrészben járunk-kelünk is, amíg az szívünk-ből el nem veszett.

Mikor a haza mindent ad a bölcsőtől a sirig, akkor háládatlan semmi ember, aki hazáját szívéből kilöki bármely okból, haszonért, gyávaságból. De mi legyen azoknak a neve, akik hazájukat elárulják, hivatalért, előléptetésért, és hitvány Jud-spénzért? Nyomorult az ő igaz nevük. Mert az nem nyomorult, aki rongyokban tengődik kereset hiányában, hanem aki elárulja a hazát, alkotmányát, a polgárok szabadságát, hogy a hóhérségdség béréből felöltöz-zék cifrán és dözsöljön rogyásig. Nem az a nyomorult, aki béna, öreg, sinylő, beteg és éhezve csuszik át egyik naphól a másikba, hanem aki protekcióért, előléptetésért, előre kifizetett becsülettel oda mer állni a közszolgálat oltárához, hogy hazug lélekkel, csalfa szájjal szolgálja azt a nemzetet, melyet leigázásra eladott, azt a hazát, melyet meggyalázni segített.

Minden polgár hűséggel, hazafisággal tartozik hazájának, nemzetének. Aki e hűség ellen vétkezik, bűnös és megvetendő,

ha egyszerű polgár is. De mekkora ezen bűn, ha azt jogértő, közhivatalt vállalt, a szabadság, a törvény, az alkotmány védelmére az egyessel, a sokasággal szemben felesketett és éppen hazafias munkájáért meg is fizetett, eltartott ember vállalkozik áttörni az alkotmány falait, eltépni a törvény védelmét, megsemmisíteni a közszabadságot és a hazát kiszolgáltatni a törvénytelen hatalomnak, erőszaknak? Ez már nem bűn, hanem gonoszság; több: — gaszág.

Fájdalma, szégyene a magyar nemzetnek, hogy fiai között sokan, felette sokan találkoztak — mert egy hazaáruló is sok — ilyen hazaáruló gonoszok, akiket nem az éhség, nem az inség, hanem a több pénz, a nagyobb hivatal, a magasabb rang silány vágya szédített a fertőzetbe. Tette ezt mitünk ama hitvány tanulságára, hogy minden időben négyszáz év óta az árulók szereztek rangot, vagyont, hatalmat és a hazafiság jutalma száműzés, börtön és bitó vala. Mikor a nemzet győzött is, örömeiben ostobán nagy-lelkű volt és megbocsátott a sok felhizott, elkevélyedett árulónak.

Ezeket a hibákat most nem szabad elkövetni és nem szabad a közvéleménynek elzsongulni és megbocsátani, elfeledni. Nem az árulóinkon mult, hogy alkotmányunkat, szabadságunkat hosszú időre el nem veszítettük, és az önkényuralom dulása ötven évre meg nem törte fajunkat!

Némely megyében több, más-hol kevesebb volt az áruló. A komisszáriusok tartós kizsákmányolást kínáltak és előre fizették a megvásárlott fickókat, hogy fedezetük legyen nekik válság esetére is. Voltak olyan nemtelen áruló hivatalnokok, tisztviselők, akik hazafias társaikat beárulták, vádolták, üldözték és üldöztették. S akik ilyen cudarul vétettek kollegáik ellen, most a karban szolgálni elég szemérmellenek.

Nem úgy urak! Nem, a bo szu-álló Jehovára nem, önöknek pusztulni kell! És önöknek bűnhődni is kell! Pusztulniok kell a hivatalból, mert a hazaáruló, a törvény- és alkotmánytíprásra kész ember rendőri felügyelet alatt kell álljon és nem a közhivatal bizalmi állásában.

A törvényesség, a szabadság védőjének tisztjét az nem tölt-

heti be, aki az ellenkezőjére képes vállalkozni — zsoldért. Nem lehet a köz-szabadság templomában közismert bravókat, bérnyilkosokat elnézni és hazafiak ügyének elintézését rájuk bízni. Nem lehet! Százszor is: nem lehet!

A belügyminiszteriumban huzsonhat ember kivételével, mind vállalkoztak, kínálkoztak a megyék ellenállásának letörésére. Magas állásban levő miniszteri hivatalnokok előre is, közben is csinálták a királyi biztosok és másféle komisszáriusoknak az utat. Tudták, hogy utálatos, amit tesznek, mert hamis név alatt, hazug ürügyből szerepeltek a vidéken. Mások a jónevű, tudatlan semmirekellőknek a jogi tanácsot, a gaz erőszakhoz a paragrafusok bacillusait szervirozták. A miniszterium tekintélyét a sárba vonszolták, a legfelsőbb közigazgatási forumot a közbizalomból kivetkőztették és mint az abszolutizmus, az önkényuralom tanítóképezdét ismertették meg.

Egy főispánt sem szabad megtűrni, aki az abszolutizmust szolgálta. Az országgyűlés feloszlatása után csak a gonosz nem látta az abszolutizmust a maga brutális voltában. Aki segítette a darabontokat hivatalban maradásával és megrontotta tisztikarának is a lelkiismeretét, hazafiságukat, pusztuljon. Undok, kerítő szerepet játszottak ők, több-kevesebb képmutatással. Vége a komédiának! El a diszletekkel! El! A tűzbe velük.

Hallottunk már esetet, amiből szeretjük következtetni, hogy gróf Andrassy Gyula hideg erélylyel fogja kisépenni a belügyminiszteriumot. Ha megteszi, üdvözölni fogjuk, ha nem teszi, akkor azért zaklatni fogjuk a közigazgatás oltalmába helyezett szabadságok érdekében, a hazafiak nevében folytonosan. A vármegyék pedig keressenek módot és saját tisztikaruk fertőzött állományát kergessék a pokolba. Ott bizonyos, hogy van kedvükre való — abszolutizmus. Tegyék ezt minél hamarább, minél erélyesebben.

Főispáni beiktatás.

Ugron Ákos volt országgyűlési képviselőnek Udvarhelymegye főispánjává történt kinevezését a hivatalos lap megerősítette s most immár a beiktatás határidejét is pontosan közölhetjük. Folyó hó 29-én

(vasárnap) délelőtt 10 órakor lesz ez az ünnepélyes aktus a vármegyeház dísztermében.

„Belépő jegy“-et nem osztogatnak. Nem lesz ott sem csendőr, sem katona álligfegyverkezve. Nincs kitől és miért féltetni a főispánt, hiszen mindenki őszinte tisztelettel és szeretettel várja a kiváló hazafi, becsületes gondolkodásu ember hivatalba lépését.

Milyen máskép volt ez mult év november hó 14-én. Mint egy borzalmas rossz álomra úgy emlékezünk arra az éjszakai jelenetre, mikor halvány arccal, reszkető ajkaival, körülvéve néhány „meghitt“ emberétől, a vármegyeház dísztermének oldalajtóján lopózkodott be az abszolutizmus jegyében előbujt megyefőnök. Brrr! Hideg borzongás fut végig hátunkon még a gondolatára is... Vajha soha se láttuk volna! Bár csak meg sem történt volna! De hagyjuk ezt és áldjuk a magyarok Istenét, hogy rövidesen vége szakadt s annál inkább becsüljük meg a jelent és teljes bizalommal, igaz reménységgel tekintünk a jövőbe, mely hazánk függetlenségét, szabadságát van hivatva biztos kezekkel kiépíteni.

Valóban nagy időket élünk és a történelmi jelentőségű események gyorsan követik egymást. A pár nap mulva lezajló képviselőválasztásokból — előre láthatólag — a függetlenségi és 48-as párt általános többséggel jut a parlamentbe. Valamint vármegyénk összes választókerületeiben a függetlenségi és 48-as képviselőjelölteknek van kilátásban a mandátum, ilyenképen áll az ország legtöbb kerületében is a hangukat.

Vármegyénk főispánja szintén a 48-as politika híve s így valóban szerencsés gondolat volt kinevezetése annál is inkább, mert ő a jelen és jövő embere, aki közeletünkben tisztességet, igazságot teremt.

Ismételjük, a beiktató ünnepélyre „Belépő jegy“-et kiadni nem fognak. Megjelenhet ott minden jó hazafi, akit a közelmúlt tényei nem vádolnak, akinek lelkiismerete tiszta és az is, aki megbánta elkövetett politikai meggondolatlanságát.

Vasárnap lesz, a hét legszebb napján, melyen lelkünk a hazafias érzésben megpihen, hogy hétfőn már az alkotmányos munkához vidáman hozzákezdhessünk.

Ünnepeljen mindenki. Lobogózzuk fel házunkat és fogadjuk méltó módon a vármegye főispánját! Öszöntsük tisztelettel az alkotmányos kormány igazi képviselőjét és szeretettel városunk szülöttét: a vármegye igazifőispánját!

A politikai helyzetről.

Választás előtt.

A rossz nyelvek azt beszélik, hogy Székelyudvarhely városában a mult szombaton este egy előkelő vármegyei tisztviselő lakásán bizalmas jellegű értekezlet volt, amely értekezleten Szentpéteri Jankó is részt vett, arra meg volt hívva és ezen értekezleten lett elhatározva, hogy a székelyudvarhelyi járásban felléptetnek egy másik Jankót, ki egy rövidke év leforgása alatt volt szabadelvű, majd haladóparti és most legujabb fajtájú függetlenségi. Holmi teleggrammot is mutattak ott — állítólag — a nevet eltakaryán: „rajta, lépjél fel öcsém! én segítelek, apád is áldoz stb.“

Nem tudom min bámuljon inkább az ember: ezen értekezletet tartó tisztviselő urnak viselkedésén-e, vagy azon napraforgó uracsnak a merész-ségén-e?

Az a tisztviselő ur különben akkor következetes, ha imigyen cselekszik, mert a közelmultban való Janus-arcu viselkedése s azok a premissák, melyeket elkövetett, csakis ilyen hazafias eljárásokat szülhetnek. „Nem kell az idegen, van itt emberünk“ ez az ő jelszavuk. De hát jó lesz arra is gondolni, hogy az illető ur is itt minálunk egy „előkelő idegen!“

Aztán minek képzelik ők ezt a székely népet!? Nem vagyunk csak annyira bárgyak talán, hogy ne emlékeznénk még arra, hogy Sebesi Jankó volt az, aki kézzel-lábbal dolgozott a mult választáson a Tiszapárti képviselő-jelölt mellett; emléke-zünk mi arra is, hogy leghűségesebb uszályvivője ő vala rövidéletű kormánybiztos bácsikájának és azt is igen jól tudjuk, hogy a kormánybiztos beiktatásával milyen kihívó viselkedést tanusított ökelme s mennyire megbántotta ellenzéki vezérferfiainkat dr Valentsiket és Kovácsyt.

Nem oda Buda! Nem feledünk mi oly gyorsan! Most felesap függetlenséginek és azt hiszi, hogy a székelységet megtéveszti talmi érzelmeivel!

Tegye le urfi azt a zászlót! nem az ön kezébe való, nem adjuk mi önnek azt soha! Ha a tisztesség nem kötne ahhoz a derék idegenhez, akkor sem kerülne önre a sor soha! Elég volt a bácsikája, menjen vele Bögözbe és pihenjenek baberaikon!

Ti pedig székely testvérek vigyázatok! ne csapassátok be magatokat, nézzétek a multat s következtessetek a jövőre!

Több vidéki választó.

Aki jobban győzi pénzzel.

Székelykereszturi laptársunk a képviselőjelölésekről szólva, megállapítja, hogy miután Dr Ugron Gábort főispánnak kinevezték, a jelöltségtől visszalépett. A képviselőjelölés pedig a Papp Mózes tanár elnöklesevel megtartott gyűlésen folyt le. Első helyen Dr Gyarmathy Dezső földbirtokost nagy lelkesedéssel jelölték. Jeddy Tamás földbirtokos indítványára Ugron Zoltán vezetésével őt tagu küldöttség kereste fel Dr Gyarmathyt, aki rövid idő múlva a Csillag-szálló előtt várakozó polgárság elé lépett és a szünni nem akaró lelkes éljenzés csillapultával megtartotta programbeszédét. Papp Mózes tanár üdvözölte Dr Gyarmathy képviselőjelöltet, mint a 48-as eszmék, a nemzeti követelések áldozatkész és a lefolyt küzdelmek bátor, szókimondó harcosát. Isten áldását kérte a jelöltre. Nevezett lap a jelöltek egész sorozatáról tesz még említést. Végül pedig ezt állítja: „Ellesve itt-ott a beszédet, tudni véljük, hogy most az győz, aki jobban győzi — pénzzel...“ Hát ez már micsoda dolog?! Nem hisszük, hogy becsületes székely ember legyen, aki saját székely testvérét utszéli rabló módjára megkopasztani kívánná; alkotmányos, legszentebb jogát — pénzért gyakorolná. Őseink életüket és vérüket áldozták a haza védelmében — ingyen. Országgyűlési képviselőinket most szintén csatasíkra küldjük, hogy veszélyben forgó alkotmányunkat bátor szívvvel és lélekkel, sőt — ha a szükség kívánja — életükkel és vérükkel is megvé-

delmezzék. Krisztus a templomból kiüzte a kufárokat. Minden önérzetes, becsületes székelynek erkölcsi és főképp hazafias kötelessége — megvetni azt a közönséges individuomot, aki a haza elárulása révén, undok hássonlesésből akar országgyűlési képviselő választani. Az ilyen parazita megérdemli, hogy hitvány berencnek, hazaáruló bitagnak tekintsük és vele minden érintkezést megszüntessünk.

Székelykereszturi választókerület polgáraihoz.

Polgártársak!

Képviselőjelöltünk Dr Gyarmathy Dezső a közbizalom jelöltje. Az országos egyesült ellenzéki pártok vezérbizottsága is őt ismeri el hamisítatlan 48-as függetlenségi Kossuth-párti jelöltnek. Erkölcsileg őt támogatja. A 48-as lobogót kerületünkben az ő kezében óhajtja juttatni. Megválasztását Kossuth Ferenc is melegen ajánlja.

48-as lobogónk tisztaságával össze nem fér testvérharcol szítani.

Lelkiismeretünk irtózik a piszkos pénztőlés be nem váltható ígéretektől. Ily eszközökkel nem dolgozunk. Becsülettel párosított igaz hazafiság a jelszavunk.

Jelöltünknek vármegyénkben a tettek terén tisztességgel megfutott 20 éves multja van.

Künn az életben a nép között, hivatali állásaiban, egyesületekben, vármegyeházunkban és hírlapokban legnagyobb eréllyel állt sikra a nemzeti eszmékért, kiváló részt vett a nemzeti küzdelemben.

A 48-as Kossuth-körök létesítésében sokat fáradozott.

Legyünk vele mi is az igaz, érdektelen hazafiságban.

Küzdelmeinek jutalma mindnyájunk részéről a neki nyújtott bizalom.

Lelkesedéssel válasszuk meg valláspolitikai nélkül 48-as Kossuth-pártifüggetlenségi képviselőkné.

Éljen Dr Gyarmathy Dezső!

Székelykereszturon ápr. 24-én.

Pap Mózes

Fodor István

Nagy S. Ferenc

Bálint Dániel

Nagy Lajos

Lőrinczi István

Maksay Lázár

Gál Ince

Horváth József

Csoma József

Rácz Lajos

Benedek Mihály

Rácz István

György Sándor

Szőke Károly

Dr Szolga Ferenc

Györffy Pál

Szabó Károly

Kovács P. Mózes

Lőrinczi L. Mózes

Dr Fodor Boldizsár.

EGYHÁZI ÉLET.

Szent Antal estély. Az április 22-én megtartott Szent Antal estély az erkölcsi, mint az anyagi sikerével fényes elégtételül szolgál egyrészt a rendezők, másrészt a szereplők önzetlen áldozatkész-ségének.

Az utolsó est volt ez, melynek szép műsora igen kellemesen hatott a nagy számban megjelent érdeklődő közönségre. Egyaránt megnyilatkozott az előadott szerepekben a vallásos, a hazafias és társadalmi irány. Nevezetesen egyházi jellegű volt a Baranyai Margit és Krusniczky Elek által igen szépen előadott Szent Antal Hymnus; Florián Margit szavalata. A társadalmi hiányokról és azok megszüntetéséről felolvasást tartott Burger Arthur tanár, aki igen helyesen jelöltte meg azon módokat, melyek

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCÁJA.

A székelyek reáltörténete 1562—1691-ig.

Irta: Connert János, ford. Balásy Dénes.

(25. folytatás.)

Ebből tehát azt látjuk, hogy birtokváltozás esetében is a földönlakó az új tulajdonos szolgálatába át szokott menni. A testamentum ezen szavaiból: „quatuor villicos vulgo földönlakó... propriis expensis et laboribus uquesivi et nobilitavi“ azt lehetne ugyan következtetni, hogy Békés ezeket úgy szerzette, amint jobbágyakat szokták volt a nemesek, azaz: személyekre való joggal vásárolta meg; ez azonban nem áll, mert Báthori István egy oklevele szerint a földönlakók 1562-ig szabad költözködési jogukat megtarthaták. 1572-ben t. i. Marosvásárhely város lakói a fejedelem segítségét kérték néhány erőszakos primor ellen, akik régi földönlakóikat, akik még a székely lázadás előtt települtek volt le a városba, visszatérésre akarták kényszeríteni. Erre Báthori kijelenti, hogy a zendülés előtti időben minden székelynek szabadságában állt oda menni, ahová neki tetszett és eltávozni onnét, ahol nem találta helyét. Megtiltja hát, hogy olyan kolóniát, azaz földönlakót, aki a városba letelepült, törvény ellenére visszatérésre kényszerítsenek. Egyéb

ként ezt a felfogást a segesvári törvények is megerősítik.

Hogy tehát a primorok a saját birtokaikon a hajdani birtokosokat továbbra is meghagyták, vagy elszegényedett székelyeket saját földjükhöz letelepítettek, ezek oly rendszabályok valának, amelyeknek az akkori gazdálkodás és termelés állapotában megvolt az igazolásuk. A nagyobb birtokon való gazdálkodás csak úgy volt lehetséges, ha a tulajdonos megfelelő számú munkacserő felett rendelkezett. A fizetés az országnak pénzben való szükölködése miatt természetbeliekkel vagy egy-egy darab föld megművelésének átengedésével történt. Ebből megérthető aztán miért buzgólkodtak a primorok minél több földönlakó után.

A XVI-ik század után sikerült a két első rendnek magokat kihuzni az ököradó alól s hogy e kiváltságokat a földönlakóknak is megszerezni igyekeztek, érthetőnek látszik annyiban, hogy a földönlakók által mivel föld is az övék volt. Mikor hát az önálló erdélyi fejedelemség megalakulása után az ököradót szabályszerű pénzdadó váltotta fel, sikerült a két első rendnek magukat és földönlakóikat ettől az adótól megszabadítani. Mikor a harmadik rend kezdé belátni, hogy ők mint földönlakók sokkal könnyebben élhetnek, mint adófizető rendes harmadik rend, hát ők részint csak lát-szából, részint valósággal mint

földönlakók, siettek a primorok és primpilusok védőszárnyai alá huzódni. De az 1554-iki marosvásárhelyi országgyűlés észrevette ezt a csalafintaságot és csupán azokat mentette föl az adó alól, akik tényleg földönlakók voltak és nem önként vagy birtokaiknak elzálogosítása folytán álltak be az új harmadik rendbe. 1559-ben aztán a primorok földönlakóit is a harmadik renddel együtt fölvetették rovásra, összeszámlálták; 1562-ben pedig a nemesi földön lakó jobbágyok alacsony osztályába tették le őket s ezzel szabad költözködési joguk is megszűnt.

A földönlakók az egész népességnek mintegy egytized részét tették 1562 előtt. Valamely lajstrom azonban ebből az időből, sajnos, nem maradt reánk. A Bástia rendeltére 1602-ben készített listából megtudunk annyit, hogy akkor 856 jobbágy létezett. A lajstromba akkor följegyzett székelyek száma kereken kitesz 9400-at — persze azokon kívül, akik nem iratták föl magokat, vagy épenséggel elmenekültek. A lista a jobbágy címe alatt fölvettek valószínűleg a hajdani földönlakók utódjai lehettek. Ezen 1602-iki lajstrom alapján állitható tehát visszakövetkeztetőleg annyi, hogy a jobbágyok száma 1561-ben körülbelül 900 lehetett, vagyis az egész népességnek egytized része.

A 1562-iki székely támadás.

Igen nevezetes fordulópontot jelöl az 1562-iki év a székelyek történetében. Azon elmúlt 250 éven keresztül, amely ennek az évek történeti eseményeit megelőzi a székely történetében s amely alatt mi a székelyföldi rendi viszonyok fejlődésére itt-ott rámutatunk, a székelyföldi társadalmi viszonyok lassankénti képződése, kialakulása kétségbe nem vonható. Az 1562-ik évi szakítás, félrefordulás szemben a régebbi folytonos fejlődéssel, amely ha nem is volt épen egészséges addig, de mindenesetre jobb volt a későbbi, erőszak által teremtett állapotoknál.

Pontosan nem állapítható meg, hogy vajjon mi volt a zendülésnek közvetlen oka. Gyulékony anyagperje azonban volt bőségesen. Aból a tényállásból, hogy a fölkelő harmadik rendnek haragos dühe mindenek előtt a két első rend, s különösen a primorok ellen, azután másodsorban a fejedelem ellen irányult, azt kell következtetnünk, hogy itt egy régóta visszafojtott keserűség kitöréséről van szó, idült bajokról, még pedig jogtalan elnyomatás és kiváltságosság miatt. A fejedelemre főleg a rendszeres adók kivetése miatt neheztek, haragudtak, amiknek nyomását annál inkább érezték, mert nem voltak hozzá szokva és zaklató volt ezen kívül a tizedek igazságtalan behajtása is.

(Polyt. kov.)

által a polgári életben — különösen az erkölcsi terén — mutatkozó káros jelenségek, közhasznú egyesületek alakítása által kiküszöbölhetők. Hazafias irányt tüntetett fel: az özv. Ferenczy Györgyné által helyesen előadott »Coriolan« című költemény. Lelkünk mélyére hatott azonban a Friedler Frigyes által előadott »Magyar dal« című melo dráma. Lelki szemünk ele tárta edes hazánk 1000 éves multját; átértékeltük a nemzetünk életében 1000 éven át előfordult örömet, bánatot és megnyugvással hallgattuk azon befejező dalt, mely a jelen politikai viszonyok között kétszeres mérvben erősíti meg szilárd elhatározásukat: »Hazádnak rendületlenül legy hive oh magyar!«

Ezek után megtartotta záróbeszédét Fazakas Gáspár tanár, melyben köszönetet fejezi ki, úgy a rendezők, mint a szereplőknek, kik anynyi lelkesedéssel és odaadással törekedtek minél kellemesebbé tenni ez estélyeket.

KÜLÖNFÉLÉK.

Választások előtt.

Kik legtöbbször meg nem látnak, Azok is nyakadra járnak. A mellüket egyre verik, Hogy bajodat jól ismerik.

Oda lesz baj, ezer átok. Csak őket megválasszátok. Esküdöznek. És ez alatt Akad egy kis pénz, bor, falat.

Állj, népem, a kötélnek, Furiángosok, csak beszélnek. Akárhányszor megmutatták: Lelkük üdvét is eladták,

Te vagy ura a helyzetnek, A nemzeti becsületnek. Tekints a haza javára: A Kossuth-párt zászlójára!

Fülei Sz. Lajos.

— **A főispáni installációt megelőző napon.** Az »Udvarhelyvármegyei egyesült párt« a főispáni installációt megelőző napon d. u. 4 órakor Sándor István vendéglőjében értekezletet tart. Tárty: 1. A főispáni installáció megbeszélése. 2. Határozat a párt föntartása, vagy feloszlása ügyében. 3. Folyó ügyekről jelentés. 4. Indítványok. Más hírlapi meghívás nem történik. A nem megyebizottsági tagok is kéretnek megjelenni. Ugron Zoltán, az egyesült párt alelnöke.

— **Dr Gyarmathy Dezső** 48-as függetlenségi képviselőjelölt megválasztása a székelykereszturi kerületben bizonyosra vehető, miután Dr Kozma Jenő budapesti ügyvéd visszalépett s különben is Dr Gyarmathy volt első helyen szavazataival. Egyedüli tiszta függetlenségi és 48-as jelöltnek Dr Gyarmathy Dezső tekinthető, amennyiben a — hír szerint — »néppárti programmal kísérletező« Dr Viola Sándor fiatal ügyvédnek kevés szavazatra van kilátása. Különben Dr Viola szintén vissza fog lépni, mert a 48-as zászló becsülete azt kívánja, hogy az eddig fegyverbarátságban együtt küzdött hazafiak — kétfelé ne huzzanak. Másfelől pedig Dr Gyarmathy multja,

főzéleti szereplése is arra inti Székelykeresztur vidékének választóközönségét, hogy lehetőleg egyhangulag, ha pedig ez — egyesek makacszkodása folytán — kivihető nem lenne, nagy szótöbbséggel ajándékozzák meg bizalmukkal. Dr Gyarmathy a nemzeti küzdelemből is oroszlanrészt követelt magának Lépten nyomon ott láttuk a lelkesen küzdők táborában. Feltétlenül megérdemli tehát a legszelesebb körű közbizalmat, melyet jövőre is kiérdemelt, már csak multjából következtetve is. Éljen tehát Dr Gyarmathy Dezső, a székelykereszturi választókerület 48-as Kossuth-párti képviselőjelöltje!

— **Választás előtti jelenetek.** Oláhfaluban rendkívül izgatott a hangulat. Kedden immár verekedés is volt. Két század katonát rendeltek ki a közbiztonság föntartására.

— **Dr Hinléder Fels Ernő** ügyvéd, az oklándi választókerület 48-as függetlenségi képviselőjelöltje, annyira megnyerte választóinak bizalmát, hogy egyhangulag leendő újra választása, egészen bizonyosra vehető. Dr Hinléder vasárnap Lovétén, Almás és Karácsonfalva községekben tartotta meg programbeszédét, a hol mindenütt általános lelkesedéssel fogadták. Az utóbbi helyen Gábor Mózes plebánosnál tiszteletére vacsora volt, amelyen a választókerület színe-java részt vett. Mai naptól kezdve a Homoród mellett elterülő községekben tartja beszámolóját. Körutja valóságos diadalut. Banderiummal és nagy ünneppéggel fogadják. Ellenjelöltje nincs.

— **Plebánosválasztás.** Fekete Imre fenyédi plebánost az e hó 17-én megtartott választáson Csikrákos tekintélyes község hivei egyhangulag plebánosuknak választották meg. Fenyédi hivei igaz lelkesedéssel ragaszkodtak hozzá s amily veszteség távozása, épen olyan nyeresége Csikrákos községének.

— **Dr Kállay Tamás** az udvarhelyvidéki kerület 48-as képviselőjelöltje, vasárnap délután tartotta meg programbeszédét városunkban. A választók seregestül vonultak be városunkba és a Budapest-szálló nagytermét zsufolásig megtöltötték. A lelkes közönség szép rendben oszlott szét a hazafias szép beszéd után; zajosan éltette a szeretett képviselőjelöltet, a kinek megválasztása egészen bizonyos. Doktor Kállay e héten több községet meglátogatott s mindenütt a régi lelkesedéssel fogadták és a hazafias székelyek kijelentették, hogy a választás alkalmából még fuvarköltésre sem reflektálnak.

— **Esküvő.** Madaras Agoston helybeli cs. és kir. közöshadseregbeli őrmester folyó evi május hó 1-én vezeti oltárhoz Márton Mariskát Gyergyószentmiklóson.

— **Tácmulatság.** A szentkeresztbányai szegény iskolás gyermekek segélyezésére az ottani vendéglő nagytermében e hó 28-án műsorral egybeköltött zártkörű kosaras táncvigalmat rendeznek: Florián Mariska tanítónő és Lántzky Mariska. Belépési díj: 1—2. sor 80 f, a többi sor 60 fillér, gyermekjegy 20 fillér. Kezdete este fél nyolc órakor. Az

érdekes műsor a következő: 1. Szavaly Vagner Adolf IV. o. t. 2. »A feltékeny feleség« monolog, előadja Kocsis Marika. 3. »Az elkényeztetett leány« színmű 2 felvonásban. Személyek: Mama — Nyegre Amália. Nagymama — Nyegre Róza. Igazgatónő — Kocsis Marika. Mariska — Lántzky Margit V. o. t. Fáni intézeti növendék — Lázár Rózsika V. o. t. Piroska intézeti növendék — Nyegre Elza III. o. t. Janka intézeti növendék — Knoblock Rózsika III. o. t. Olga intézeti növendék — Lázár Ilona V. o. t. Teréz végzett növendék — Smazenska Izabella VI. o. t. Szolgáló — Sniczter Emerencia IV. o. t. Szakácsné — Sálváry Marika VI. o. t. Szobalány — Vidor Ilka IV. o. t. 4. »Neked hagyom« dialog, előadja Florián Mariska és Lántzky Mariska. 5. »A rab« szavalja Duzicska Albert.

— **Halálozás.** Özv. Szeles Pálné szül. Lengyel Anna folyó hó 22-én életének 62-ik évében elhalt városunkban. Temetése 24-én d. u. a róm. kath. egyház szertartása szerint általános részvét mellett történt meg. Halála egyetlen fiát: Szeles Felix oklándi kir. járásbíró-sági tisztviselőt és neje Spaller Honát, valamint számos rokont megszorított.

— **Magyar Vértanúk Könyve** címmel egy nagyszabású könyv jelent meg, amely az 1848—49-iki szabadságharc alatt és utána 1850, 51, 52 és 1853-ban történt borzasztó kivégzéseket mind leírja és legnagyobb részt szemtanúk egykoru rajzai, festményei nyomán készült — az országos ereklye muzeumban levő — képekkel illusztrálja. A szörnyűséges kivégzéseket, nők és iskolásgyermeknek az osztrák brutális katonák által történt megkorbácsoltatását s több más megható történelmi eseményt 63 egész oldal nagyságu képpel és 12 színes mülappal illusztrálja, ezenkívül 164 arképet ad az eliteltokról. — Ennél kegyetesebb, meghatóbb és rettenetesebb munka magyar nyelven nem jelent meg. A könyv szerzője Dr Kacziány Géza tanár, ki művét gróf Kreith Bélának, az ereklye-muzeum alapítójának ajánlja. Vas József az első kiadás egész jövedelmét a Kossuth-muzeum föntartására ajánlotta fel. A könyv ára diszkötésben 6 K 80 f. A muzeum javára készültek diszpéldányok is 10 és 20 K árban selyem- és bőrkötésben. Kapható a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatalában (Betegh Pál és Társa könyvkereskedése) Székelyudvarhelyt Kossuth-utca.

— **Eladó ajtók és ablakok.** Két darab utcai tükörablak teljes felszereléssel, 2 drb szoba-ajtó és 2 drb pinceablak eladó. Cim lapunk kiadóhivatalában.

— **Pontos szobafestő.** A kölközködések küszöbén egy pontos és szorgalmas szobafestőre hívjuk fel a közönség figyelmét. Klein Zsigmond szobafestő (lakása Kossuth Lajos utca 65. sz. alatt) mindenféle szobafestési munkát pontosan és olcsón teljesít. Gazdag minta-kollekcióval rendelkezik s a legkényesebb igényeket is kielégíteni képes. Tulipánokat igen szép kivitelen fest.

Tisztelettel felkérjük előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújí-

tása iránt lehetőleg gyorsan sziveskedjenek intézkedni, hogy a lap további küldése fennakadást ne szenvedjen.

TANÜGY.

Megjelent »Részletes Tananyagbeosztás a 2202—1905-szamu miniszteri »Tanterv és Utasítás« hoz alkalmazva, Elemi népiskolák számára szerkesztették Vaday József nagyváradai közs. isk. igazgató és Szász Ferenc siménfalvi állami isk. igazgató E címen jelent meg az 1906—7-ik tanévi anyagbeosztás 220 nagyoktáv oldalas kötetben az egy-két három-négy öt és hat tanítás iskola összes tantárgyainak heti (és havi) beosztásával. Betegh Pal és Társa könyvkereskedésében 3 K. 50 fillérért kapható. A szerzők nagy munkát végeztek s kötetük éppen a kellő időre jelent meg, hogy a kartársak hasznát vehessék. A gyakorlati tanító praktikus érzéke tünik ki könyvük minden rész-ből s ezért az ifju tanítókra nélkülözhetetlen, a tapasztalt kartársakra pedig tanulságos. Melegen ajánljuk a közszükséget kepező munkát.

ISMERET-TERJESZTŐ

Rozsdának csiszolt acéltárgyakról való letakarításánál a következőleg járunk el: Az acéldarabok rozsdafoltjait először oliva olajjal bekentjük, a zsirréteget pedig le nem töröljük. Par nap mulva, mikor a rozsdá már némileg engedett, kemény fadarabbal es smirgellel dörögöljük a tárgyat mindaddig, míg az olajat es minden tisztátlanságot onnan le nem takarítunk. Vegül borecettel es smirgellel dörzsöljük a foltokat, majd finom vasporrall es bórdarabbal csiszoljuk.

CSARNOK.

Küzdelem az alkoholizmus ellen.

Irta: tarcsafalvi Pálffy Aladár.

(Folytatás.)

Európában az első páholyt Malins József alapította, 1868-ban Birminghamban, Európában is hódító körutra indult s bár lassan-lassan annyira fejlődött, hogy 1895-ben már több mint 600,000 tagja volt. Nem oly nagy számú ez az emberiség összes számával össze hasonlítva, de gondoljuk meg azt, mennyi rabja van az alkoholnak s az igazságnak megismerése be lassan halad. Jézus Krisztus, a tökéletes ember, már 1906 esztendeje, hogy elszenvedte a nemzet vallásáért a vértanu halált s most majd 2000 év után is hány millió ember él, a kik nem az ő jóra vezérlő isteni tanait követik.

Swájceban az első páholy 1883-ban alakult meg, de kevés ideig állott fenn, míg 1892 évi január 17-én Miss Charlotte A. Gray Cürichben megalapította az állandót. Hódításuk most már olyan rohamos volt, hogy 1894 augusztus 12-én a nagy páholy is megalakulhatott, melyhez pedig legalább 10 páholy szükséges. Jelenleg 71 páholy működik.

Franciaországban szintén 1894-ben október 14-én Bielben alakult meg, s az azóta alakult páholyok hatalmas munkát fejtenek ki az abszint Frankonban.

Hazánkban az alkoholelles mozgalom bár régebbi keletű, csak a Wienben (Ausztria) tartott VIII. kongresszus után öltött nagyobb mérvet s ma már a Good Templar renden kívül, az Országos Magyar Alkoholelles egyesület, az Alkoholelles munkás egyesület és a Magyarországi Nőegyesület szövetségének alkoholelles szakosztálya működnek e nemes cél érdekében s elmondhatjuk hatalmas eredménnyel. Csak mi székelyek nem ismerjük még áldásos működését s ha megismertük bizom benne, hogy a székely nép is felismerve a veszélyt, saját létérdekében is csatlakozni fog e mozgalomhoz.

(Folyt. köv.)

TÖRVÉNYKEZÉS.

Esküdtszéki tárgyalás. A helybeli kir. törvényszék esküdtbírósa az évi első ülészakát hétfőn kezdte meg. Az esküdtszéki tárgyalást Dr. Bodolla Gábor kir. törvényszéki elnök vezette. — Özv. Benedek Jakabné Nagy Terézt gyilkosság büntetése miatt ítélték el az esküdtszék 5 évi fegyházra és ugyanannyi évi hivatalvesztésre, mint mellékbüntetésre. Szóke Miklós nagygalambfalvi lakos gyújtogatás büntetése miatt állott az esküdtbírósa elé s ugyanezért 4 évi fegyházra és 5 évi hivatalvesztésre ítélték. Ezekon kívül Barabás Bálint székelykeresztúri lakos szándékos emberölésért 10 évi fegyházra ítélték. Hadnagy Zsigmond farkaslaki lakos pedig halált okozó súlyos testisértés miatt ma áll az esküdtszék elé.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

A régi jó idők. Nem mind volt jó, a mi a régi időkben történt; nem helyes, minden régi dolgot nyakra-főre dicsérni, de azért mégis van valami igazuk azoknak, kik a régi jó időkért rajongnak; hogy valamely posztó oly tartós volt, hogy azt az unokák is elviselhették még, nem sok örömet okoz az utódoknak és a szövők és ruhafestők, szabók és szabónők egykor sokkal kevesebbet kerestek és sokkal rosszabbul éltek, mint manapság, — és nagyobb része is.

Később az lett a jelszó, hogy az árucikkeknek mind olcsóbbakká kell válniuk s ez nem hiába, csak hogy

ezzel az áruk mind silányabbakká lesznek, aminek elvégre is van határa; legalább a tisztességes üzletember nem tart igazán rossz árut, a melyért még a legalacsonyabb ár is talmagas. Csak az a kereskedő ad el rossz árut, a ki megelégszik azzal, hogy a vevőt egyszer becsaphassa; annak mindegy, ha az áru még mielőtt használatba került volna, szétfoszlik.

Óvakodjunk ilyen üzletekben vásárolni. A helybeli, állandó kereskedő bizonyára nem merészel ilyen árut eladni; ha nála vásárolunk, úgy biztossak lehetünk, hogy mindenkor a célnak megfelelő árut kapunk, melynek ára sem túlzott.

Azért csak helybeli kereskedőknél vásároljunk és ne küldjük a pénzünket idegenbe!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

F. Sz. L. A nekünk átadott 113 daraból álló kézirat-gyűjteményt átadtuk a vármegyei Múzeum könyvtárának. Szives üdvözlét!

Társ-szerkesztő és laptulajdonos:
Betegh Pál

Kiadja: **Betegh Pál és Társa** ujságkiadó intézete.

412.

Meghívó

a „Héjjasfalva — székelyudvarhelyi helyi érdekű vasút (Székelyvasút) Részvénytársaság” 1906. évi május hó 4-én, pénteken déli 12 órakor **Budapestben, V., Fürdő-utca 3. sz. alatt (I. emelet) tartandó**

rendes közgyűlésére.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése és az 1905 évi mérleg végleges megállapítása.
2. Határozat a tiszta nyereség hovatartozásáról.
3. Határozat az igazgatóság és felügyelőbizottság részére adandó felmentvény tárgyában.
4. Határozat a személyzeti nyugdíj-alapszabályok módosítása tárgyában.
5. Az igazgatóság és felügyelőbizottság évi javadalmazásának megállapítása egy évre.

Budapestben, 1906. ápr. 12.

Az igazgatóság

Kivonat az alapszabályokból:

Minden letett részvény egy szavazatra jogosít, de 100 szavazatnál több nem gyakorolható. Aki szavazati jogát gyakorolni kívánja, köteles részvényeit, a le nem járt részvényekkel együtt Budapestben a „Magyar Általános Hitelbanknál”-nál (V., Nádor-utca 12) vagy Székelyudvarhelyen az Udvarhelymege értékeit kezelő pénztárnál és M/m Frankfurtban a „Dresdner Bank”-nál legkésőbb 3 nappal a közgyűlés megtartása előtt letenni. Az államkincstár ezen kötelezettség alól fel van mentve.

1770—1906. tkvi sz.

Hirdetmény.

Miklósfalva község telekkönyvi birtokszabályozás (tagosítás) következtében az 1869. évi 2579. I. M. számú rendelet értelmében átalakítatnak és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886. évi XXIX. t.-cikk, az 1889. XXXVIII. t.-c., az 1881. XVI. t.-c. a tényleges birtokosok tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. XXIX t.-c-ben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatban fogantatottatik.

E célból az átalakítási előmunkálat hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben az 1906. évi május 21-ik napján fog kezdődni.

Eunélfogva felhivatnak: 1. az összes érdekelt, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen, vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet elleni nemtaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvezetésekből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik;

2. mindazok, a kik a telekjegyzőkönnyvekben előforduló bejegyzésekre okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a kitézött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutassák fel.

3. mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírással az 1886. évi XXIX. t.-c. 15. 18. §. és az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 5. 6. 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azzokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a ki-

küldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogait ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyegilleték elengedési kedvezménytől is elesnek.

4. azok, kiknek javára tényleg már megszünt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszünt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jogok törlését kérelmezzék, illetve hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert különben a bélyegmentesség kedvezménytől elesnek.

Kir. bíróság mint telekkönyvi hatóságtól.

Okland, 1906. évi április 15.

Máthé, kir. albiró.

TULIPÁNOS

VIZSGAI IRASLAPOK!

nemzeti színű nyomtatással, igen finom magyar gyártmányú papirosra, kizárólag

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetében
Székelyudvarhelyt

kaphatók, 5 százalék az Udvarhelyvármegyei Tanítók Otthona javára. 100 drb 1 K 50 f. Vidéki megrendeléseket a beérkezés napján, pontosan elintézzük. Mintákkal bárhova ingyen és bérmentve szolgálunk.

Baross, Borszéki és Kászoni vizek!

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy üzletemet áthelyeztem az alsó piacra, az ujonnan épült

Frölichné-féle üzlethelyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszeráruban, porcellán, üveg, gyermekjáték, diszműárak, függő, fali és asztali lámpákban.

Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szives pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni.

Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY.

Államilag ólomzárolt lucerna és lóhere magvak. Valamint baltacin-, répa- és fűmagvak. Valódi erfurti konyha-, kerti- és virágmagvak a legjobb minőségben a legolcsóbb áron.

Mindig friss fűszerárak!

Választási zászlók, jelvények és falragaszok

mindenféle kivételben a legelőnyösebb árban gyorsan és pontosan készíttetnek

Betegh Pál és Társa könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetében

Támogassuk a székely ipart!

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca.

Támogassuk a székely ipart!

Nyomatott Betegh Pál és Társa könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt, 1906.